יום ב׳, כ״ו בחשון תשס"ב (12 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"הארץ נתברכה (נכון להיום) ב-67 יישובים במעמד של עיר. יש בהן ערים קדומות כמו: טבריה, בית-שאן, צפת ועכו; ויש בהן צעירות לימים כמו: אריאל, מעלה אדומים, ואפילו דימונה וקריית שמונה. יש בהן ערים שתושביהן ברובם וותיקים, כמו תל-אביב וגבעתיים, וכאלה שמרבית תושביהן עולים חדשים, כמו: אור יהודה, שדרות ונצרת עלית. יש בהן ערים יהודיות וישנן ערים ערביות כמו: נצרת, שפרעם, באקה אל ע'רביה וסח'נין. וישנן גם ערים מעורבות, שבהן חיים אלה בצד אלה יהודים וערבים, כמו: מעלות-תרשיחא, לוד, עכו ורמלה..." [הקדמה לספר, "סיפורי ערים"]

אחת מהן נוסדה היום, **כ"ו בחשון** בשנת תרפ"ה (1924-5685). **הרצליה היא** אחת משורה של מושבות חדשות, שהוקמו בימי העליה הרביעית. מקובל לחשוב כי באי עליה זו, רובם מפולין, התיישבו בעירובמיוחד בתל-אביב. נוטים לשכוח כי חלק מהם פנה לחקלאות ולהתיישבות פרטית. **הרצליה** היא דוגמא מובהקת להתיישבות כזאת.

על ימיה הראשונים של הרצליה...

המושבה נוסדה, כאמור, היום, אך סיפורה התחיל 3 שנים לפני-כן, כשרכש יהושע חנקין שטח של 16,000 דונם מאדמות הכפרים ג'ליל ואל-חראם בדרום השרון. לאחר הרכישה, התקשרה חברת "הכשרת היישוב" עם החברה "קהיליית ציון אמריקנית", כדי שזו תמכור את הקרקע ליהודים אמריקנים המעוניינים להתיישב בארץ-ישראל. קונים ראשונים, בארה"ב ובארץ, החלו לרכוש חלקות, בדרך-כלל בהיקף של 25 דונם לרוכש.

בין 7 המתיישבים הראשונים היה רק אחד מארה"ב: שמעון זאב לוין. היֶתֶר – מגרמניה, ליטא, אוסטריה ורוסיה. **הם עלו על גבעה שממה, הקימו צריף ראשון ותקעו יתד למושבה חדשה בא"י.** תחילה, גרו בצריף שבָּנו, בעוד משפחותיהם נשארו בתל-אביב.

הגופים המיישבים פנו למתכנן ריכרד קאופמן, שכלל בתכנונו 4 אזורים: אזור א', לאורך חוף הים – יועד למלונאות ולקיט; אזור ב' (הרצליה פיתוח היום) – מגורים ברמה גבוהה במתכונת של עיר גנים; אזור ג', על רכס הכורכר – "העיר" והמרכז המסחרי; אזור ד' – חקלאי. עם השנים התחלפו האותיות: האות ד' בטלה, אזור המרכז קיבל את האות א' ואזורי המערב כונו הרצליה ב' ו-ג' וכן "הרצליה פיתוח". "המרכז" התפתח, שלא כמתוכנן, באזור ד' דווקא, בעוד שעל רכס הכורכר וסמוך לים הוקמו רק בתים מעטים...

... בעקבות פרעות תרפ"ט, שפגעו בעיקר בחברון, בצפת, בירושלים ובשורה של יישובים כפריים, הרצליה עצמה לא הועמדה במבחן. אולי זאת משום שהיא התארגנה היטב וסניף ה"הגנה" בה הקיף אותה בעמדות ושיגר טנדרים עם אנשים חמושים – עובדות שלא נעלמו מעיני השכנים הערביים. עם כוחות ה"הגנה" נמנו כמעט כל התושבים, שעברו קורסים, השתתפו במסעות והתאמנו בירי הרחק מעין רואה ושומע, במנהרה הרומית-ביזנטית שנוקתה...

בסוף שנת 1931 ערכה ממשלת המנדאט מפקד אוכלוסין וממנו אפשר ללמוד כי בהרצליה חיו אז 1217 נפש והיא היתה מושבה בינונית בגודלה. ארבע שנים אח"כ, ערב מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט, עלה המספר ל-3000. היו אלה שנים של התפתחות מואצת. גם ה"הגנה" הרחיבה את פעילותה. בין השאר, נפתח בהרצליה בית מלאכה, שאפשר לראות אותו כגרעין עובדי של התע"ש, שבו יוצרו רימונים... [סיפורי ערים]

"...עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע." [ירמיה ל׳ 7]

יום נעים ושמח, בציפיה לישועה!

הדף מוקדש לרפואתו השלמה של בנֵנו יצחק יוסף הכהן בן ביילע זלאטע בתוך שאר חולי ישראל